

οθίαν, είχαν ανάγκη διατροφής· ἀλλ' εἶνε ἀποδεδειγμένον ὅτι καὶ ἀντιμιοθίαν ἐλάμβανον.

Ἄν εἰς τὰ τεῖχη προσέθῃ τις καὶ τὰς δαπάνας διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἐκτελουμένου ὑδραγωγείου ἐκ τῆς Μοκρυνίτης πρὸς μεταφορὰν τῶν ἐκεῖ ὑδάτων εἰς Π. - γασὶς διὰ μέσον τῶν βράχων θὰ ἴδῃ ὅτι ἀπαιτεῖτο πράγματι μεγάλη εὐρωστία οἰκονομική, αὐτὴ δὲ προϋποθέτει πολιτειακὸν ὀργανισμὸν πρώτης τάξεως.

Ἐπειτα οἱ ἀρχαῖοι δὲν ἤθελον κατασκευάσῃ τόσον μεγάλην περιοχὴν, ἢ δὲν ἦτο ἀπολύτως χρήσιμος· ὅθεν τὰ τεῖχη προϋποθέτουσιν μέγαν πληθυσμὸν 200 χιλ. περίπου κατοίκων ἐντὸς τῆς πόλεως ταύτης. Ἄνευ μεγάλου ἐμπορίου, ἄνευ ἐπιμελειμένης καλλιέργειας καὶ ἀφθόνου παραγωγῆς, ὁ πληθυσμὸς οὗτος δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ.

Διότι, ὥς ἀπεκάλυψαν αἱ ἀνασκαφαί, εἰς τὴν πόλιν ταύτην συνεκεντροῦντο ἄνθρωποι ἐκ πάσης γωνίας τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου. Ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν αἵτινες εὐρέθησαν ἀντιπροσωπεύονται εἰς Παγασὶς οὐ μόνον αἱ πλείους πόλεις καὶ χῶραι τῆς κυρίως Ἑλλάδος, αἱ Ἀθῆναι, ἡ Κόρινθος, αἱ Θῆβαι, ἡ Τεγέα, ἡ Μαντινεία, ἡ Ἀχαΐα, ἡ Θεσσαλία καὶ πολλοὶ ἄλλοι καὶ πλείους τῆς μεμακρυσμένης Ἑλλάδος, ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας ὁ Τάρας, αἱ Συρακοῦσαι, ἡ Κατάνη, ἡ Μεσσήνη, τὸ Ρήγιον, ἐκ Λιβύης ἡ Καρχηδὼν, ἡ Κυρήνη, ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἡ Μέμφις, τὸ Πηλοῦσιον, ἐκ τῶν νήσων ἡ Κρήτη, ἡ Κύπρος, ἡ Λέσβος, ἡ Σάμος, ἡ Πάρος καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ἐκ τῆς Φοινίκης ἡ Σιδὼν, ἡ Τύρος, ἡ Ἀραδός, ἡ Γάζα, ἐκ Μ. Ἀσίας ἡ Ἰωνία, ἡ Αἰολίς, ἡ Τρωάς, ἡ Βιθυνία, ἡ Χαλκηδὼν, ἐκ τοῦ Πόντου ἡ Ἡράκλεια, ἡ Σινώπη, ἡ Τραπεζοῦς, ἐκ τῆς ἑλληνικῆς Χερσονήσου τὸ Βυζάντιον, ἡ Θράκη, ἡ Μακεδονία διὰ διαφόρων πόλεων, ἡ Ἡπειρος, ἡ Ἰλλυρία, ἀκόμη καὶ βάρβαροι ἐκ Δαλματίας καὶ δύο Πέρσαι.

Τί ὅλοι οἱ παρσπερμίαι τῶν λαῶν τούτων ἐν Παγασαῖς; ἐμπόριον ἀκμαῖον, παραγωγὴν ἀφθονοῦ, πολιτισμὸν ἐξαίρετον· ἐνταῦθα συνεκεντροῦντο καὶ ἀντηλλάσσετο οὐ μόνον τῆς Θεσσαλίας ἡ παραγωγή, ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ ἐξωτερικὸς πύργος τῆς πόλεως εἶνε πολὺ ἀρχαῖος ἐποχῆς, τοῦ 3ου ἢ 2ου αἰῶνος π.Χ. Αἱ ἐπιτύμβιοι πλάκες, αἵτινες εὐρέθησαν ἐντὸς αὐτῶν, κέκηνται μεγάλην ἀρχαιολογικὴν ἀξίαν, καθ' ὅσον αἱ ἐγχρωμοὶ παραστάσεις, αἵτινες ἀποτυπώνονται εἰς αὐτὰς, εἶνε αἱ πλέον ζωηρότεραι καὶ παραστατικώτεραι ὅλου τοῦ κόσμου, διότι πρῶτην φορὰν εὐρίσκονται οὐ μόνον μετὰ τὴν θανυμασίαν τέχνην, ἥτις ἀναδεικνύει τὴν ἀρχαίαν ζωγραφικὴν ἀξίαν πολλῆς προσοχῆς καὶ μελέτης.

Αἱ εὐρεθεῖσαι αὐταὶ πλάκες παριστῶσιν εἰκόνας ἐκ τοῦ κατ' ἴδιον βίου, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ ἀρχαῖοι εἶχον πολὺ διάφορον ἀπὸ ἡμῶς γνώμην περὶ τῆς ζωῆς, ἢν ἡγάπων καὶ ἥτις ἐνόμιζον ὅτι θὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ ζωῇ.

Εἰς τὸ μέρος, ὅπου σήμερον κεῖνται αἱ ἄλυσκαι, ἐπῆρχε λιμὴν τῶν ἀρχαίων Παγασῶν, ὅστις ἐχρησίμευεν ἵνα εἰσέρχονται αἱ τριήρεις διὰ νὰ κομίζωσι τὰ ἐμπορεύματα. Τινὲς δι' ὀχυροῦνται, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Θεσσαλοὶ ἦσαν λαὸς φιλήδονος μὴ ἀγαπῶν τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, ἀλλ' ἀσχολούμενος πῶς κατὰ τὴν ζωὴν ταύτην νὰ ζήσῃ μεγαλοπρεπῶς. Ἀλλ' ἐκ τῶν εὐρημάτων τῶν Παγασῶν ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ ἀντίθετον τῶν ἰσχυρισμῶν τῶν συγγραφέων. Διὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ πύργου τῶν Παγασῶν ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία ἐδαπάνησε μέχρι τοῦδε δραχ. 7,369 καὶ διὰ τὴν ἀνατύπωσιν ἐπὶ ἐκ τῶν ἀνευρεθεισῶν σιγῶν, γενομένην ὑπὸ τοῦ Γάλλου ζωγράφου Ζιλιερῶν, φράγκα χρυσᾷ 1650. Πληροφοροῦμεθα ὅτι ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία ἀπεφάσισε νὰ χρησιμοποίησιν τὰς 50 χιλ. δρ. τὰς ψηφισθείσας διὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Κρανῶνος διὰ τὴν ἐξακολουθήσιν τῶν ἀνασκαφῶν εἰς τὰς Παγασὰς.

Σπουδαιότατα εὐρήματα ἦλθον εἰς φῶς κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Ἀρβανιτοπούλου, ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων Θεσσαλίας, ἐνεργουμένων εἰς τὰς Παγασὰς ἀνασκαφῶν.

Οὕτω ἀνεκαλύφθη δολόκληρος ἀρχαιολογικὸς θησαυρὸς ἐπιτυμβίων πλακῶν καὶ ἐνθυμίων, ὅμοια τῶν ὁποίων πρῶτην σχεδὸν φορὰν ἀνακαλύπτονται.

Ὁ ἀνασκαπτόμενος πύργος κατεδαφίσθη σχεδὸν δολόκληρος διὰ νὰ ἀνακαλυφθοῦν τὰ μεγάλης ἀξίας καὶ τέχνης εὐρήματα ταῦτα.

Μεταξὺ τῶν πλακῶν εἶνε καὶ μία, ἐφ' ἣς ἀπεικονίζεται ζωηρότατα ὥραία σκηνὴ τοῦ ἀρχαίου βίου. Παριστάνει αὐτὴ γυναικα φέρουσαν τρίγωνον ἐσθῆτα ἔξωμον, κρατουμένην ἀπὸ τῶν ὤμων διὰ πορπῶν. Ἡ ἀπεικονιζομένη γυνὴ φαίνεται ὡς νὰ δέχεται τὴν σιγμὴν ἐκείνην εἰς τὰς ἀγκύλας τῆς τὸ δεκαετὲς τέκνον τῆς, παραδιδόμενον αὐτῇ ἐπ' ἄλλου τινός.

Ἡ ἀνακαλυφθεῖσα αὕτη ἐπιτύμβιος πλάξ ἔχει μεγίστην ἀρχαιολογικὴν σπουδαιότητα, διότι ἀποδεικνύει ὅτι τὸ ἔξωμον τῶν γυναικῶν ὑπῆρχε καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, θ' ἀποτελέσῃ δὲ ἀληθὴς θησαυρὸν διὰ τοὺς ἀσχολούμενους εἰς τὴν μελέτην τοῦ ἐνδύματος τῶν ἀρχαίων γυναικῶν.

Μία ἐκ τῶν τελευταίως ἀνακαλυφθεῖσων ἐπιτυμβίων πλακῶν παριστᾷ καὶ τὸ νεκρικὸν καλούμενον συμπόσιον τῶν ἀρχαίων, ἀρκετὰ παραστατικόν, καθ' ὅσον, ὡς γνωστόν, οἱ ἀρχαῖοι ἐτρωγον κατακεκλιμένοι.

Αἱ ἐν Παγασαῖς ἀνασκαφαὶ ἐληξάν, ἵνα ἐπαναληφθοῦν τὴν ἀνοιξίαν. Εἰς τὸν πύργον ὅστις ἐνέκλειε τόσα ἀρχαιολογικὰ κειμήλια δὲν θὰ γείνουν ἄλλαι ἀνασκαφαί, ἀλλὰ θὰ ἐξακολουθήσουν εἰς ἄλλα μέρη τῶν Παγασῶν καὶ θὰ διαρκέσουν ἐν ἔτος ἀκόμη, κατόπιν τῶν ὁποίων ὁ κ. Ἀρβανιτοπούλος θὰ μεταβῇ ἵνα ἐνεργήσῃ τοιαύτας εἰς τὴν ἀρχαίαν Κρανῶνα.

Αἱ ἀνευρεθεῖσαι ἀρχαιοτήτες θὰ κοσμήσουν τὸ προσεχῶς ἀνεγειρόμενον ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον, δαπάναις τοῦ φιλαρχαίου κ. Ἀθανασάκη.

ΑΓΛΑΪΑ ΠΟΛΛΙΓΕΡ

ὡς Μῆδεια